

VI. **QUEST. V.** *Utrum Rex catholicus in bello iusto contra alios Catholicos vocare in auxilium queat gentes, & infideles?* RESP. Quamquam licitum est Principi iuste preliantem, auxilium ferre, etiam si diversa sit religionis, dummodo id præstari sine scandalo, & fidei periculo queat, ut ex Scriptura sancta colligitur, (nam Machabæi, ut ex lib. 1. cap. 8. colligitur, fœdus cum Romanis inire) verum non video, quomodo fieri sine scandalo, & absque fidei periculo possit ut infideles in auxilium vocati possint in bello quod sit à Principe catholico adversus alios catholicos. Odium enim intestinum, & vehementer aversio inter diversæ religionis professores innumeratæ sacrilegia pariunt, & virtutum strages. Quid si referre vellem temporum profanationes, sacrarum imaginum conculcationes, virginum concuprationes, & cætera absurda quæ ejusmodi fœdera consequuntur? Alta mente repositum esse Principibus catholicis debet documentum S. Cælestini I. ad Theodosium Imperatorem datum, & in actis Concilii Ephesini descriptum: *Major vobis fidei causa debet esse quam regni, ampliusque pro parte Ecclesiarum clementia vestra debet esse sollicita, quam pro omnium securitate terrarum. Subsequentur enim omnia prospera, si primordia, que sunt Deo cariora, serventur. . . . Pro vestri enim imperii salute geritur, quidquid pro quiete Ecclesie, vel sancte Religionis laboratur. Similia scripsit S. Leo Magnus episc. 75. ad Leonem Augustum. Debet incunctanter advertere, regiam potestatem sibi non solum ad Mundi regimen, sed maxime ad Religionis præsidium esse collatam. Hæc sermo meditentur omnes supremæ potestates, & ob oculos habeant flagella que Propheta Hanani minatus est Asæ Regi Judæ, propterea quod contra Regem Israël in subsidium vocaverat Benadab Syriæ Principem. In tempore illo venit Hanani Propheeta ad Asæ Regem Judæ: & dixit ei: Quia habuisti fiduciam in Rege Syriæ, & non in Domino Deo tuo; idcirco evasit Syriæ exercitus de manu tua. . . . Stultè igitur egisti: & propter hoc ex presenti tempore adversus te bella conjurgent. 2. Paralip. Mitto plura alia Scripturæ sanctæ testimonia.*

VII. **QUEST. VI.** *Licitumne est Clericis, & Religiosis in bello iusto propria manu pugnare?* RESP. Negat communis sententia. Clerici enim, & Religiosi à curis mundi segregati, divino cultui dicati sunt, ut pro fe, & populo Deo vota offerant, & animarum spiritualia negotia tractent. Hinc autem eorum precipuo instituto recta adverserit bellica pugna. Urgente tamen necessitate defendendi patriam, & Religionis jurâ, lege naturali, & pietate in patriam, ad necessariam se armare defensionem valent. Immo Episcopi ipsi præfere suis Clericis, & Religiosis adversus Turcas, & infideles queunt, ut Religionem, & patriam propugnent. Rarò tamen occurrere existimo casum in quo iusta Religiosis occurrat belandi ratio. Nam absolute Christi Religio non armis, non pugna, sed mansuetudine, patientia, pace, & tolerantia defendenda est. Quare antequam Religio-

si arma capessant, sapientum virorum consilio opus est.

VIII. **QUEST. VII.** *Licitumne est Christianis captivis timore mortis percussis pro infidelibus pugnare adversus Christianos?* RESP. Negat communis sententia, si de bello directo, & immediato sermo sit adversus Christianos. Cum enim hoc bellum Religionis causa injustum sit, intrinsecum malum est sese tali pugne immiscere. Quare ejusmodi captivi nequeunt tormentis bellicæ explodere, naves gubernare, bombardas emittere ob metum mortis: quia hæc omnia in Christianorum cladem recidunt. De hoc vix est disidium. Disputant verò num præfatis captivis Christianis licitum sit in Turcarum trementibus remigare, scissas apponere, propugnacula deferre, sulphur porrigere ob metum mortis. Adhuc plures, quod actiones istæ indifferentes sint, nulloque modo natura sua noxiæ, sed sola Turcarum malicia in Christianorum damnationem, & necem dirigantur. Verum hanc probare doctrinam nequeo. Actiones præfate indifferentes essent, dum in Lung campo bellum perageretur. At in vero & non fictitio bello actiones noxiæ sunt circumstantiis spectatis. Aliudè bellum injustum creditur: ergo præfate actiones licitæ christianis captivis sunt.

IX. **QUEST. VIII.** *Qui modus servandus in bello peragendo sit?* RESP. Inducto bello iusto, seligere Principes debent belli Duces non modo artis militaris peritos, verum etiam optimis moribus, integritate, & iustitia ornatos; ilique districte jubere ut milites in officio contineant, neque permittant, aut pro viribus tollerent, quidquam sive in itinere, sive in bello fieri quod iustitiæ, & pietati repugnet, utque à Deo iustitiæ vindicæ imprimis expectent prosperum pugne christiano more peractæ eventum.

X. **QUEST. IX.** *Quanam sunt peccata que patraci in bello solent?* RESP. Numera celi stellas, si potes. Cursum commouitoria indicabo. Adversus iustitiam peccant, & ad restitutionem tenentur belli duces, si Principum suorum mandata transgrediantur, damna inferentes, que ad victoriam non conducunt: si militibus illicita solvere congruo tempore negligant: si in militum rapinas, stupra, depraedationes injustas non animadvertant, & pro viribus non impediunt, cum ad id ex officio adstringantur: si muneribus à civitatibus, pagisque acceptis, ne istem onera tributorum imponant, aut ne in eorumdem domibus milites collocent, postea alias civitates & provincias, que munera illis non solvant, plus iusto gravant onerantque: si militum censum non compleant, fictitios milites substituunt.

XI. *Peccant milites, si castra desolant: si officii sui partes implere negligant, si peccate stipendia accepta quidquam surripiant; si hostibus ultra jus, & fas incommoda inferant.*

XII. **QUEST. X.** *Licitumne est in bello iusto innocentes sanibus permixtos occidere?* RESP. Innocentes reputantur agricolæ, rustici, infantes,

res, mercatores, peregrini, femina, advenæ, legati, & inter Christianos Religiosi, Sacerdotes, qui arma non stringunt ad præliandum. Hos occidere nefarium est, & inhumantum, nisi ita permixti nocentibus forent, ut hi sine illis occidi non possent.

XIII. **QUEST. XI.** *Licitumne sunt repressalia?* RESP. Repressalia sunt compensationes malarum que ab hostibus sunt illata. Ut liceant plura requiruntur. 1. ut legitima auctoritate Principis læsi fiant: 2. ut mala illata manifesta sint: 3. ut hostes, qui mala intulerunt, debitam compensationem dare detrectent: 4. ut non plus damni inferatur, quam receptum sit: 5. ut non fiant cum damno innocuum, & Sacerdotum.

XIV. Disputare Theologi solent utrum bellum instituire diebus festis licitum sit? Absolute non licet, & res de se patet. Ceterum bellum non instituitur, nisi opportunitate data. Porro si opportunitas occurrat die festo, tum necessitas urget. Idcirco longius hæc de re disputare non vacat.

DISSERTATIO II.

De Luxuria, ejusque speciebus.

CAPUT I.

Propositiones damnatae ab Alexandro VII. & Innocent. XI.

I. **M**ollitæ, solomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infime: ideoque sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem. Est 24. Alex.

II. *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessioni præcepto, dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.* 25.

III. *Est probabilis opinio que dicit, esse tantum veniale adulterium habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem que ex osculo oritur, secus pro periculo contentus uterioris, & pollutio.* 40.

IV. *Non est obligandus concubinaris ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinaris, vulgò regalo, dum desinit illa, nimis egre avertit vitam, & alia epulæ regali manu concubinarium afficiunt, & alia famula nimis difficillè inveniretur.* 41. Alex.

V. *Tum clarum videtur fornicationem secundum se nullam involvere inlicitam, & solum esse malam, quia interdicitur, ut contrarium omnino rationi diffiniri videatur.* Est 48. Innoc.

VI. *Adulterium jure naturæ prohibita non est. Unde si Deus cum non invenisset, servus esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.* Est 49.

VII. *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; ad hoc sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.* 50.

VIII. *Famulus qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam virginem, & mulierem eidem subseruit deferendo seclam, aperiendo januam, aut quid simile.* Tom. I.

cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur, &c.

IX. *Potesit aliquando absolvi qui in proxima occasione peccandi re-fatur, quam potest, & non vult omittere; quinimò dicit, & ex proposito querit, aut ei se ingerit.* 61.

X. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut benefica non fugienda occurrit.* 62.

XI. *Licitum est quereere indirectè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.* 63. Innoc.

CAPUT II.

Propositiones laxæ Casu à un quorundam.

I. **R**ogas, utrum fornicatio, & pollutio, aut quæcumque alia non naturalis carnis commixtio, habita secretè in Ecclesia, sit sacrilegium, & hoc debeat in confessione explicari? Respondeo, esse probabile quod non. Caramuel in Regula. disp. 66. num. 1017. Vazquez in 1. 2. D. Thomæ quest. 72. disp. 98. cap. 6. num. 6. pag. 463.

II. *Possumt famuli tuta conscientia meretricis, aut pellicis ministrare cibos non solum communes, sed & calidos, & provocantes ad venerem condire, & lectum privatum sternere. Consulto non solum cibos communes dixi, quia scio esse majorem difficultatem, si essent tales qui excitarent venerem. Tunc enim juxta aliquos Theologos deberent famuli à tali servitio desistere, ne in venerem illicitam cooperarentur indiectè. At prudentiores credimus etiam tales cibos posse sine culpa condiri.* Idem Caramuel in Theol. præter intentum. tom. 4. præcept. 6. quest. 8. cap. 2. n. 1976.

III. *Possumt lectam domino, & amafæ stertere citra culpam venialem, confosso Azorio, & Diana. Idem ibid. n. 2974.*

IV. *Non est peccatum mortale domitio, & pellicæ aliis rem habituris, aut lectum procurare hospitio, aut parere meliorem solito, aut floribus fulcire. Ratio est, quia aliud est fornicari, aliud meliorem in ipsa fornicatione habere delectationem in genere luxurie, aliud, & omnino diversum, habere majorem requiem in genere commoditatis. Sanè hanc ultimam domino etiam fornicato procurare malum non est.* Idem ibid. n. 2977.

V. *Non est peccatum conducere pellicem in domum sui domini, tamen cum peccatorum prævidens. Idem ibid. n. 2981.*

VI. *Scio ex verbis amatoris securitaram pollutionem, vel ex curioso feminae aspectu, vel ex nimia commestione, aut ebrietate. Non sit mortale? Docet Vazquez non esse, est prævisum.* P. Escobar in Sum. tract. 1. exam. 8. cap. 3. n. 80.

VII. *Circa verba quæsierim, an peccaret mortaliter qui feminam sollicitaret sine intentione*

cariorum vident adolefcetes mulierculam, & erga quam vehementiori inardescunt concupifcentia, porrecta manu delingunt, & per circuitum faltant. Mutui tactus, & frequenter preffi, reciproci affectus loquaciffimi, corporum agitationes, inflexiones, pofitura significantiffime, familiaria colloquia, fufpiria, nutus, geftus, concentus harmonici, fonitus, mufica, omnia denique inferni preffigia venerem succendunt. Ergo choreæ hodiernæ viros inter, & feminas funt diaboli castra, funt vitiorum gymnafia, ubi demones univerfale bellum Chrifti Evangelio intentant. Ergo qui choreas hodiernas, quæ communiter aguntur inter perfonas diverfi fexus, licitas afferunt, ignorant quid fit peccatum originale. Si enim peccatum originale, ut Catholici omnes credunt, admittunt, fateantur necesse est rebellionem carnis, & concupifcentiæ impetum mafculos inter & feminas. Ergo quemadmodum ftuppa igni adjecta ardet; ita concupifcentia effrenata chorearum nexu conjugatis procul cum proca ardet, & univerfæ caritatis virtutem exterminat. Lubet quæ dixi confirmare auctoritate non alicujus Patris, non alicujus rigidi Theologi, non alicujus feverioris Concionatoris, fed *Francij Petrarca* venerifici chorearum petiffimij, qui in suo dialogo 24. hæc fcribit: *In choris non tam delectatio preffens, quam sperata delectationi aufpicium. Veneris proledium illud quidem folet ftupidas, ac miffellas circumducere, atque urgere, ac stringere, ac specie fubstantiæ atterere. Liberè ibi manus, liberi oculi, liberè vocer: pedum frepitas, & multarum cantus difsoni, & tuborum clangor, concurfatio, & pulvis, & quæ fæpi ludis additur, hoftis pudicitie, & amica fcelicium, nox ipfa. Hæc funt quæ timorem, ac pudorem pellunt. Hi funt libidinum ftimuli, hæc laxamenta licentiæ, & hæc eft, ne me falvi faciem putes, illa delectatio quam fimpliciter, & velut innocua chorearum appellatio profertur, & ludi regimine crimen obnubilatis.*

XII. Aliqui in chorearum patrocinium allegant S. Francicum Salefum. Finge hunc Sanctum choreas inter perfonas diverfi fexus, ut communiter ducuntur, defendiffe ut licitas. Quid inde? Omnes Patres, omnia Concilia, omnes Sancti Salefio fuppares choreas damnant luculentiffime. Ergo fi S. Francifcus Salefius choreas defendiffet ut licitas, quidni erraverit? Errarunt alij Ecclefie Patres in aliqua controverfia Salefio longe doctiores, nec fanctitate inferiores. Quid itaque mirum quod S. Francifcus Salefius erraviffet recedens ab univerfa Patrum, & Conciliorum doctrine hac in caufa? En plene convulfum fophifma, fi aliquod facerent negotium Salefi auctoritas, quæ obrudatur.

XIII. Verum enim verò enormem impingunt injuriam Salefio illi quos ejuftidem patrocinio defendere hodierna choreas non pudet. At Salefius in Ilagoge ad vitam devotam 3. part. cap. 33. & 34. *Le danze, & i balli fono cofe in differenti di lor natura. Choreg natura fua indifferenter funt. Hæc verba tranfcibunt omiffis quæ*

continuo fubdit S. Preful. *At jufta modum quo communiter peraguntur, in malum valde propendunt, atque adeò difcriminibus, periculofisque fequent. Illius compendij brevitas refcribere haud funt conditiones, & limitationes quas S. Epifcopus præfcribit, ut licitè choreæ duci queant. Lege tom. 4. Theol. Chrifti. l. 8. diff. 2. cap. 3. Paucis concludo, choreas hodiernas effe bellum diabolicum, quo animæ trucidantur, & circuitum infernalem, & veneficum peltiferum, quo non modo faltatores, & faltatrices inficiuntur, fed ipfi quoque fpectatores inquinantur. Quare Confefarii neque choriantes, neque fpectatores abfolvere debent, nifi abftineant à tam perniciofiffimo fpectaculo. Spectatores enim omnium faltantium motus, & nutus, geftus, colloquia, & cætera præffigia, atque falcinia, quæ libidinis venenum in oculos transfundunt, animifque lascivie imagines imprimunt, contemplantur. Quamobrem ab afpectu chorearum difcedunt ipfi fpectatores veneris fpectris, & larvis plenis imi, atque omni ex parte fauciati.*

XIV. QUÆST. II. *Licitumne eft adeffe theatris, & comedijs nobis temporis?* RESP. Theatrum abfolute acceptum nihil mali præfert. Mundus, cælum, astra, montes, colles, flumina, florida prata, pulcherrima theatra funt, & venustum exhibent fpectaculum, quod ad Dei majestatem meditandam excitat. Calvarium, Chrifti paffio, Martyrum tormenta factum efficiunt theatrum, & ad imitationem incitant. De iftus generis theatri fermo nullus.

XV. Comædiæ, & theatra de quibus nunc fermo eft, illa funt quæ publicè in Europa, obtinent reipfa. Sunt autem ejuftmodi. Formæ chriftianæ lascivè induta, & omnibus fucis, callamiftris, lenocinijs ad placendum ornate in fœenam prodeunt unâ cum hiftionibus fuis fimiliter omni pomparum illicitis intructi. Mimæ itæ profani amoris caufam plerumque cum fuis mimis ludunt, & agunt. Eo ftudia, geftus, cantus, corporis inflexiones, motus omnes suos dirigunt, ut fpectatores delectent, ut vel concupifcentiam, vel iram, aut vindictam, aut factum, aut fuperbiam, ambitionemve concitent. Et nifi aliquam paffionem, feu humanam appetitionem commoveant, & titillent, theatrum frigefcit, inepti funt mimi, & mimæ, & fpectatores defunt. Quod verò alicubi feminarum vices gerant juvenes evitari muliebri veffe, & fœmæinis fucis, & præffigijs ornati, perinde eft, culpaque additur, quod vir velle muliebrem induat. Ut autem effucacius mimæ, & mimi concupifcentiam commoveant, accedit mufica mollis, feu meretricia, & cantus harmonicus, feu fornicatorius, ut Chryfoftomus ait. Deinde intermedia obfcœna, & choreæ impudentiffimæ complecti adionem theatralem. Hæc funt theatra, hæc comædiæ, hæc opera, quæ tum antiquis, tum poftremis fæculis femper obtinuerunt.

XVI. Hæc autem theatra quæ reipfa ætate nofta repræfentantur, fœcia, turpia, obfcœna effe, nemo, nifi communi fenfu deitotus fit, in-

ficiari poteft. Ergo illicita: ergo flagitiofa. Quis adeò infanus, ut neget feminam chriftianam profugato pudore, peccare mortaliter, dum compta, & exquisito pomparum apparatu phalerata in fœenam prodir, ac voce, geftu, cantu, & faltu artificiofo, geftuque arguto, aut concupifcentiam succendit, aut alteram paffionem commovet, fraudifque, dolos, thecnas, & artificia, quibus deluduntur conjugati, denique artem amatoriam edocet fpectatores, vel alterius paffionis exercitio? Peccant ergo, & quidem graviter mimi, & mimæ: talia acitantes. Ergo peccant fpectatores, qui fpendia folvunt, ejuftmodi mimis peccata perpetrantibus. Agentes enim, & contentientes pari pœna puniuntur. Confcntire enim alicujus peccatis peccatum eft, ut telatur Apoftolus, & ratio ipfa evincit.

XVII. Ediffert nobis theatrorum patroni, quid fignificet hæc folemnis profefio in Baptifmate ab omnibus Chriftianis emiffa: *Abrenuntio Satana, & omnibus pompis, & operibus ejus.* In aliquibus Ritualibus exprimebatur etiam, & fpectaculis ejus. Omnes ad unum Patres, nemine excepto, tam antiqui, quam nobis propinqui intelligunt in hac profefione contineri etiam renuntiationem, & detestationem theatrorum. Adverfus univerfalem Patrum traditionem cœcivam extollent Catholicæ. Alterutrum ergo, Aut factum negent, aut factes fubmittant veritati. Ediffert nobis verum emiffæ chriftianæ profefionis fignificatum. Si theatra non funt pompæ diaboli, quanam erunt? Difplicent ergo. Mala ergo funt. An dirigi in gloriam Dei theatra valent, fi funt Paganifmi obfcœnæ reliquiæ?

XVIII. Quare evanefcit quod reponunt fpectatores theatrorum, fe nempe nullam experiri commotionem, nullum libidinis motum patri. Hanc ipfam excufationem obrudebant Chriftiani primis Ecclefie fæculis, ut S. Joan. Chryfoftomus hom. 38. in cap. 11. *Matth. narrat. Sed ego, inquit, oftendam, nihil miris hujusmodi ludos obfuffiff. Audi refponfum. Nam efi tu quodam excelfi animi robore nihil inde tibi mali contraxiffi, attamen quoniam alios imbecilliores exemplo tui fpectaculorum ftudiofo feciffi, quomodo non in te malum contraxiffi, quæ caufam mali committendi alij præbiffi? Qui enim ibi corrumuntur, & non viri, quam mulieres OMNES CORRUPTIONIS CRIMINA, ET CAUSAM IN CAPUT TUUM TRANSFERUNT. Nam quemadmodum fi non effent qui fpectarent, nec etiam effent qui luderent, fic quoniam interfunt, caufaque peccatorum quæ committunt, funt, ignem etiam patiuntur. Quare quavis animi tui modestia effuffi ut nihil tibi inde obfferret, quod ego fieri poffe non arbitror; quoniam tamen alij caufa ludorum, multa peccarunt, & aves: ponitur hoc pœnas tuas.*

XIX. Centies hanc doctrinam repetit, & inculcat Chryfoftomus. Eandem alius exaggerant Tertullianus, Cyprianus, Nazianzenus, Hieronymus, Auguftinus, omneque Ecclefie Patres omnium fæculorum. Nam poftremis fæculis Concilia, & Epifcopi fancti, inftauratis theatris,

antiquorum Patrum doctrinam allegarunt. Hæc ergo doctrina Ecclefie, hæc omnium fæculorum traditio. Ergo penitus ignorant antiquum difciplinam quidam hodierni fophiftæ, qui blaterant, antiquos Patres improbare theatra ob idololatricæ crimine, vel quod nimis illa impudica erant. Nam, ut Auguftinus de *Civitate Dei* narrat, ipfi fapientes ethnici theatra damnabant, quod effent luxuriæ fomenta. Nofta verò, ut omnes fanæ mentis fcriptores advertunt, impudentiora, & feleffiora funt. Nam eadem argumenta tractantur hoc folo difcrimine, quod antiquorum aliquid comædiæ, vel tragædiæ, quæ paucæ funt, verbis crasfioribus lasciviam referebant; hodierna verò dramata eandem veneris voluptatem eporandam propinant fucis, & lenocinijs artificiofis rectam, & exquifitioribus pigmentis illotam. Quamobrem ea facilis animum penetrat, altius vulnerat, fecutius dominatur, & profundius inficit. Præterea, quod multæ, & comædiæ, & tragædiæ hodiernæ etiam *meretriciales*, ut dicitur, obfcœniores funt antiquis. Muficam fui temporis meretriciam, & cantum fornicatorum appellat Chryfoftomus. Et tamen mollior, & lascivior eft hodierna mufica, fuaavior verò, & magis harmonicus cantus. Quid quod in antiquis theatris feminæ chriftianæ numquam probabant in fœenam, immo nec feminæ pigane communiter mimas agebant, fed viri muliebricæ veffe induti feminarum partes explebant, ut Patres narrant, adducto fcripturae fanctæ testimonio, hæc veftium mutationem prohibente. Quare omnibus ferio perpennis, perniciofiora antiquis funt hodierna theatra. Idcirco omnes Sancti, omnes canones, omnes ad unum veri Theologi hæc theatra damnant. Ergo evangelicam doctrinam præterunt illi qui licitam theatrorum frequentiam defendunt. Infuper nimis incautè, & audacter adverfus omnes Patres, adverfus omnia Concilia, omneque veros Theologos tantam corruptionem propugnare non erubefcant. Quid fi concederem turpiora noftis fuiffe antiqua? Quid inde? Satis eft torpia, & obfcœna effe quæ nunc obtinent, ut illa damnenus.

XX. Reponunt, illicita, & obfcœna theatra utique devitata effe; at hodierna honefta effe, & pudica. Ece utem utem perfugium. Turpitudinem honeftatem, obfcœnitatem pudicitiam, impudentiam modestiam vocant. Pudicitiam ergo præfert mimæ theatralis, quæ irritat concupifcentiam, quæ artem amatoriam docet, quæ ambitionem, fuperbiam, iram, dedignationem, luxum, factumque extollit? Modestiam infillat faltatrix, & pluriæ, quæ choreis in triumphum venerem defere? Licitum ne eft humanas, rebellesque paffiones natura tua impotentes, quæ libidinem, ad fuperbiam, ad ambitionem, ad iram, ad factum pronas, & offrenatas iretate, titillare, provocare, inflammare? Eo cœcitatatis devotum eft ut hoc afferat?

XXI. Concedunt nonnulli, hodierna theatra omnibus in fpectis non effe indifferentia; negant verò graviter peccare eos qui eadem frequen-

consensus, & intentionis erga ipsam, non est sufficienter voluntaria, & imputabilis ad culpam, si proveniat ex causa, quæ est nec necessaria, neque utilis sit, remotè tamen ad pollutionem se habeat, vel in illam notabiliter non influat. Idem *ibid.* *sect. 9. num. 39. fol. 586.*

XXXVI. Pollutio, secluso eodem periculo consensus, & intentionis, quoties causa ex qua provenit, non est gravior peccaminosa in materia luxuriæ, essi illa in se sit gravior peccaminosa in alia specie, & in illa prævideatur futura, non est peccatum mortale. Idem *ibid.* *no. 63. fol. 589.*

XXXVII. In propositione 48. damnata ab Innocentio XI. (quæ agebat: *Tam clarum videtur fornicationem secundum se nullam involvere malitiam ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.*) non damnatur dicere fornicationem non esse malam secundum se; sed modus propositionis, quatenus ait: *Tam clarum videtur.* Idem in *propof. damn. tract. 8. ad propof. 48. Innoc. concl. 2. fol. 456.*

XXXVIII. In propositione 49. damnata ab Innocentio XI. quæ agebat: *Mollities iure naturali prohibita non est: non venit damnatum dicere, iure naturali sub veniali tantum esse prohibitam.* Idem *ibid.* *ad propof. 49. Innoc. concl. 5. fol. 457.*

XXXIX. Non est grave desiderare pollutionem quæ vel in somniis, vel etiam in vigiliis, nulla data culpabili opera, eveniat, vel sanitaris causa, vel ob sedandas tentationes, aut ex aliquo quovis motivo honesto. Idem *tom. 1. Sum. tra. 3. disp. 2. c. 3. sect. 94. no. 99. fol. 593.*

XL. Potest uxor, quin gravior peccet, morè passivè se habere (saltem secluso periculo consensus) ad sodomitiam, ad quam maritus cogit sub mortis comminatione. Idem *ibid.* *sec. 10. n. 9. fol. 594.*

XLI. Audire, loqui, scribere, canere turpia, & similiter turpia gesticulari ob solam levitatem, ex se non est grave. Idem *ibid.* *sec. 12. n. 171. & 172. fol. 610.*

XLII. Pari modo choreæ, essi turpes, sunt indifferentes, neque intrinsecè malæ: undè ex levitate animi tantum, vanitate, vel vana recreatione eas ducere, vel spectare peccatum veniale non excedit. Idem *ibid.* *n. 173. fol. 610.*

XLIII. Scenæ atsitere, illaque spectare, rebus etiam turpibus, & amatoriis, secluso periculo consensus, gravis culpa non est. Idem *ibid.* *n. 176. fol. 610.*

XLIV. Similiter gravis culpa non est, secluso periculo scandali, & prava provocandi intentione, tales comœdias turpes representare, aut facere. Idem *ibid.* *n. 181. fol. 611.*

XLV. Fucare feminas, si ad maiorem pulchritudinem ostendendam fiat, dummodò prava intentio abût, si juxta consuetudinem patriæ fiat, nec veniale forsan erit. Idem *ibid.* *n. 183. fol. 611.*

XLVI. Mulier, si se ornât juxta consuetudinem patriæ, non peccat ut minimum gra-

viter, etiam si ornatus sit superfluis, & maxime, licet animadvertat turpiter admirari posse, dum modò animo provocandi non fiat. Idem *ibid.* *disp. 1. cap. 2. sec. 3. n. 120. & 121. fol. 257.*

XLVII. Ornatus muliebris, essi maxime insignis, consuetudinem patriæ non excedens, nullam figuram, speciemve mali habet, dummodò non sit habitus peculiaris meretricum. Idem *ibid.* *n. 122.*

XLVIII. Gravis culpa non est in feminis, notabilis denudatio ad mamillas ad ostendendam pulchritudinem, si fiat juxta consuetudinem patriæ, dum animus provocandi desit. Idem Torrecil. *tom. 1. Sum. tract. 3. disp. 2. cap. 3. sec. 12. num. 186. fol. 611.*

XLIX. Gradus intra quem committitur incestus, etiam si sit primus, non venit necessario in confessione exponendus. Idem *ibid.* *sec. 6. n. 24. fol. 562. & seq. cum Diana, & aliis.*

L. Nec est circumstantia incestus necessaria, si consistenda, impudicè tractare, vel etiam sodomiticè conlanguineos, vel affines masculos, vel feminas. Idem *ibid.* *num. 45. fol. 564.*

LI. Dubitatur hic, an possit absolvi qui in occasione peccandi proxima verbus est, antequam illam tollat, præsertim si in illa confessione id promissit, & deinde non fessit promissis. Nonnulli putant, absolvi non posse extra casum necessitatis. Communis tamen cum Suarez, Tabiena, & aliis censent, posse humilmodò penitentem absolvi semel ac iterum, si apparet hic, & nunc vera signa doloris, & propofit efficacis tollendi statim occasione, proximam. Ratio cur videatur posse prima, & secunda vice absolvi, est quia potuit penitens aut immediatè ante, aut audiendo concionem, aut audiendo ipsius Confessarii admonitiones excitari ad verum & efficacis propofitum non peccandi, in quo casu est sufficienter dispositus. Sic passim absolvuntur penitentes peccati, hoc, quod proponant restituere, quamvis ante confessionem non restituerint, prout poterant. Neque ex propositione illa 61. Innocentii XI. eruitur quod absolvi non possit. Nam, qui proponit occasionem statim tollere, non potest dici, quod illam velit de præsentibus. Dominicus Viva in *sum. Trinita in propof. 41. Alex. VII. n. 16.*

LII. Quaritur tertio, an reservatio afficiatur qui cum moniali peragat, vel attentet, actus subimpudicos de se veniales, v. g. genas vellicare, mamillas tangere, & solum ex pravo affectu, vel ex prava intentione mortales. Resp. negativè: nam juxta nostram regulam octavam non nisi peccata per externam malitiam mortalem retervantur. *In dissertatione in casus servatos Venetæ Diocesis.*

CAPUT III.

De Luxuria, & ejusdem speciebus, acque de castitate opposita, quæ hoc mandato jubetur.

I. QUÆST. I. Quid prohibet hoc præceptum, Non mœchaberis? RESP. Communis Catholicorum doctrina est, Deum his verbis non mœchaberis non modò adulterium, quod propriè significat hoc verbum mœchor, sed quemcumque illicitum concubitus, & omnem libidinis actionem prohibere. Lege Catechismum Tridentinum p. 3. in 6. n. 5.

II. QUÆST. II. Quid sit luxuria? RESP. Est usus venereorum contra rationem. Venerea licita esse queunt, si rationis ordo servetur, sicut cibus, & potus: nam sicut cibus ad individui, ita illa ad speciem conversationem destinata sunt. Luxuria genere suo peccatum capitale, & mortale est.

III. QUÆST. III. Quæ sunt luxuriæ sibi, & speciei? RESP. Filia octo, nempe cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, incontinentia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, & horror futuri. Species verò luxuriæ sunt septem. 1. Simplex fornicatio, 2. adulterium, 3. incestus, 4. stuprum, 5. raptus, 6. vitium contra naturam, 7. sacrilegium. Longius disputant Scholastici de specificis, & essentiali distinctione horum criminum. Convenit penes omnes fornicationem, pollutionem, bestialitatem, sodomiam esse species atomas, maxime post 24. rhem damnatam ab Alex. VII. Disputant, an idem dicendum sit de adulterio, incestu, stupro, raptu, & sacrilegio. Sed quia ejusmodi questiones ad praxim ineptæ sunt, easdem prætereo. Quisque enim Christianorum distinguit incestum ab adulterio, &c.

IV. QUÆST. IV. Utrum sextum præceptum præcipiat castitatem? RESP. Quodlibet præceptum vitium prohibens, oppositam virtutem jubet. Ideo Deus luxuriam vetat, ut castitatem colamus. Pessime hoc explicat Catechismus Tridentinus p. 3. in 6. Præc. n. 2. *Istius præcepti, inquit, duplex vis est: altera quæ discretis verbis adulterium vetat; altera quæ eam sententiam inclusam habet ut animi, corporisque castitatem colamus.* Non modò animum ab omni pravo desiderio, & venerea delectatione immunem custodire debemus, verum etiam corpus ipsum purum, & immaculatum tamquam templum Spiritus sancti servandum est. Castitas quippè a castigando effrenatas appetitiones dicitur.

V. Castitas præsentè accepta peculiaris virtus est, quæ concupiscentiam compescit, & coercet ad delectationem veneream. Castitas hæc duplex. Altera perfecta, quæ ab omnibus voluptatibus carnis, sive illicitis, sive licitis abstinet, nuptiis exclusis, & appellatur *virginitas*. Altera imperfecta, quæ solas illicitas voluptates rejicit: & hæc est duplex, altera *conjugalis*, quæ omnem copulam præter uxoriam rejicit, servatque in matrimonii usu regulas loci, temporis, finis à recta ratione

præscriptas, & *vidualis* altera, quæ ab omni carnis copula sibi temperat.

VI. QUÆST. V. In quo sita sit virginitatis notio? RESP. In propofito perpetuo abstinenti ad delectationem veneream. Duplex est. *Materialis*, seu naturalis in carnis integritate à cuiusque impure contagionis labe immuni sita, quæ amitti per matrimonium potest absque peccato. Altera *moralis*, quæ præter naturalem virginitatem includit propofitum constans custodiendi eandem integritatem. Si propofitum istud temporarium sit, & non perpetuum, non habetur virtus virginitatis. Hinc puellæ ante matrimonium virgines appellantur, sed virginitatis virtute præditæ non sunt ob defectum propofiti perpetui. Virginitas hæc virtus distincta est à castitate. Virginitatis virtus excellenter est matrimoniali statu, omnium Catholicorum sententia, quidquid platerent hæretici.

VII. QUÆST. VI. Quæ ratione virginitas amittitur? RESP. In puellis virginitas *materialis* perit ob voluntariam claustrum virginalis violationem, sive claustrum aperitur copula, sive adibus turpibus. Vir amittit suam virginitatem ob voluntariam carnalem copulam, & pollutionem. Ut femina virgo sit tria necessaria sunt: claustrum virginalè incorruptum, privata delectationis venereæ, & propofitum perpetuæ abstinentiæ. Horum unum virginitatem destruit. Vir amittit virginitatem per pollutionem voluntariam, per voluntariam copulam, per delectationem veneream voluntariam. Sine culpa extra matrimonium amittit virginitas nequit. Violatio integritatis *materialis* vi illata puellæ non tollit virtutem in propofito perpetuo abstinenti ad delectationem veneream sitam.

CAPUT IV.

De fornicatione, & concubinato.

I. QUÆST. I. Quid sit fornicatio, & quo jure prohibita? RESP. Est concubitus humanus naturalis soluti cum soluta corrupta. Dux primæ particule distinguunt fornicationem à concubitu bestial, idcirco dicitur *humani*, & à mollitie, quæ est contra naturam, propterea dicitur *naturalis*. Aliæ particule soluti cum soluta secernunt fornicationem & à concubitu matrimoniali, & à concubitu cum persona affine, vel consanguinea, vel voto castitatis ligata. Ultima particula *corrupta* distinguit fornicationem à stupro.

II. Dogma fidelè est fornicationem simplicem grave scelus esse à Deo severissimè vetitum. Inquit enim 1. Cor. 6. S. Paulus: *Neque fornicarii regnum Dei possidebunt.* Non desunt qui docuit fornicationem non esse jure nature prohibitam: quem errorem proscriptit Innocentius XI. in hac 48. thesi: *Tam clarum videtur malitiam, & solum esse malam, quæ interdicitur, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.* Et 49. *Mollities iure nature prohibita non est. Undè si Deus eam non in-*

terdixisset, fapte esse bona, & aliquando obligatoria sub mortali

III. Omnis effusio seminis à natura instituta est ad prolem generandam, & educandam. Huc non tendit fornicatio. Siquidem fornicatores duæ personæ sunt nullo naturali vinculo copulatæ. Coitus fornicarius vagus est natura sua, impeditque non raro prolis generationem. Solutio autem cuspulæque vinculi tollit educationem, quæ postulat lac à matre, & sustentationem à patre, & educationem. Nec refert quod fornicator cum fornicatrice inire pactum queat & prolis educandæ, & sustentandæ, dotemque eidem fornicatrici assignandi: quoniam hæc omnia foruita sunt, & accidentalia, quæ impedire nequeunt mala quæ natura sua coitum fornicarium consequuntur contra præstitutum à natura ordinem.

IV. QUÆST. II. In quo differt concubinatus à fornicatione? RESP. Fornicatio est concubitus vagus modo cum hac, modo cum illa femina. Concubinatus est cum eadem femina frequens copula, sive soluta hæc sit, sive matrimonio ligata. Canonice deservit concubinatum hoc pacto. Est concubitus viri cum femina soluta, quam quis vel in domo propria, vel extra retinet, vel ad quam frequenter, vel ex consuetudine accedit, sive retineat ut concubinam, sive ut pedisequam, sive quocumque alio titulo. Aliiter deservit civile jus concubinatus; sed id scire nostra non interest. Vetitus concubinatus est non naturalis, & divina tantum lege, verum etiam canonico, & civili jure. Gravitate iniqui concubinatus exponit Tridentinum sess. 24. de Reform. c. 8.

V. QUÆST. III. Absolvendane est concubinarius ad ejcendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinariæ, vulgò regalo, dum deficiente illa, nimis agrè ageret vitam? & alig epula tadio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficilè inveniretur? . . . Et Innocentius XI. Potest aliquando absolvi qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittre, quinimodò directè, & ex proposito queat, aut ei se ingerit.

VI. Plures Casuistæ confusis distinctiunculis eludunt thesum istarum damnationem. Mo-ya, Antonius à Spiritu Sancto docent semel, vel bis absolvi posse concubinarium promittentem dimissionem concubinæ. Salmanticenses publicum nunquam, secretum verò concubinarium in aliquo raro casu, in quo signa gravis daret contritionis, absolvi pro prima vice posse, prout concubinam is dimittat, defendunt. Sed hæc opiniones ut falsas rejicio. Laxam quoquæ, & fallam reputo opinionem P. Viva, qui in Tru- tina sua in thes. 41. Alex. VII. num. 16. docet, absolvi posse semel, & iterum eum qui in occa- sione proxima versatur, si hic, & nunc appareant vera signa doloris, & propoliti efficacis tollendi statim occasionem proximam. His benignis in-

terpretamentis eludì proscriptæ theses solent. Regula generalis esto. Nunquam absolvendus concubinatus est, aut qui in occasione proxima liberè versatur, nisi prius concubinam, aut occa- sionem proximam dimittat. Sola physica, & realis impotentia, ut mors instans, ac hæc regu- la eximere valet. Dimissa concubina, vel occasio- nis proxima, nulla permittat familiaritas, nulla visitatio. Plura dicam cum de occasione proxima sermo erit.

VII. QUÆST. IV. Peccatunne grave est as- pectus membrorum turpium sue viri, sive mulieris? RESP. Salmanticenses trad. 26. cap. 3. part. 1. num. 6. pro sententia negante citant Sanchez, sed immerito, cum oppositum doceat. De- liberatus aspectus verendorum mulieris est pec- catum mortale, quia graviter ad venerem pro- vocat. Idem de muliere spectante viri verenda dicendum est. Excipiendi sunt aspectus fortuiti, & indeliberati, aut qui necessitatis causa fiunt, ut in medicis, & chirurgis accidit. Excipiendi quoque sunt puerorum, & puellarum infantilis ætatis aspectus. Similiter grave peccatum abso- lutè non est aspicere verenda brutorum. Spectandæ tamen circumstantiæ sunt, & spectantium imbecillitas, & propensio.

CAPUT V.

De Choreis virorum, & mulierum; & de theatrorum, seu comediarum frequentia. De conversatio- ne hodierna promiscua, de osculis, tace- tibus, & amplexibus.

I. Choreæ, & theatra duo sunt præstigia, & veneficia, quibus demon insicit, & in- gehentem detrudit magnam humani generis partem. Utriusque gravissimam iniquitatem paucis perstringam.

II. Saltare ex se nihil mali prodit. Saltavit David ante Arcam: saltavit Maria soror Aaronis ad submersionem Pharaonis. De his, & si- milibus choreis disputatio nulla. Illud in præ- sens queritur, sint ne choreæ prout ipsa inter viros, & mulieres, inter amafios, & amafiu- culas, omnibus spectatis, aguntur, gravi pe- riculo obnoxie, Quarè hæc est questio dispu- tanda.

III. QUÆST. I. Suntne choreæ hodiernæ oc- casiones peccandi adeò propinquæ, ut Christiani communiter loquendo, & aliquo casu excepto, sub gravi culpa abstinere ab eisdem debeant? RESP. Negantem sententiam defendunt non pauci. Salmanticenses, Azorius, Bonacina, Filicinus, Vviganzi, & alii. Citari etiam solent Sylvestre, Angelus, Summa Tabiena; sed falsò, & inju- ria, cum oppositum doceant.

IV. Scripturæ sanctæ choreas improbant. Eccl. 9. Cum saltatis ne aspidans sit, nec sudatis illum, ne forte preas in efspocia illius. SS. Ec- cles. Patres uno ore detestantur choreas tan- quam paganæ superstitionis reliquias, & dia- boli inventa. Chryostomus hom. 48. in Mat- th. Ubi enim saltus lascivius, ibi diabolus cerè adess.

Non

Non enim ad tripudia pedes nobis præbuit Deus, sed ut modestè incedamus, &c. S. Ambrosius lib. 3. de Virg. cap. 5. Nemo; ut dixit quidam secularium doctor, saltat sibi nisi, nisi insanit. Quod si juxta sapientiam secularem saltationis, aut tenu- lentia auctor est, aut amentia; quid divinarum Scripturarum cautum putamus exemplis, cum Joann. prænuunt Christi saltationis optione jugulatus exemplo sit, plus nocuisse saltationis illecebram, quam sacrilegii furoris amentiam? S. Augustinus in Palm. 32. conc. 1. Observa diem Sabbati, non carnaliter, non judaicis deliciis, qui cito abutuntur ad nequissimam. Melius totam diem foderent, quam totam diem saltarent. Prætereò innumera Concilia, quæ choreas ut diaboli præstigia ex- ecrantur.

V. S. Antonius 2. part. tit. 6. cap. 6. De choreis antibus post moraliter expositi illud Psal. 26. Inflamabit in circuitu inimicos ejus ignis. . . . Istud autem est iter diaboli: ipse enim circuitur quærens quem devoret. Qui ergo tripudiant, cum faciunt iter diaboli, cum eo se reperient in termino inferni. Non solum autem sequuntur tri- pudiantes iter diaboli, quinimodò diabolus ipse in- fidians eis, ut affessor equo ducit eos; quod pulchrè ostendit Joannes Apoc. 9 ubi dicit quod de pu- tore abyssi ascenderunt locustæ super terram. . . . Locustæ illæ sunt mulieres choreisantes. Puteus abyssi, unde ipsæ ascendant est profunditas inferni, unde suggeritur tale exercitium choreisanti à da- monibus.

VI. S. Carolus Bortomæus lib. mem. part. 2. cap. 6. inquit: Valeant execrandi illa publica saltationes, Christianorum castitati adeò exitiosa, rixarum, jurgiorum, inimicitiarum, impudentiarum, pugnarum, eadumque radices, & occasio- nes, immò cusculumque lascivie feminariæ. Quid plura? Ex ejusmodi saltationum consortiis oriuntur corporum, famæ, rerum, & christiana denique post hæc disciplina detrimenta. Elimincentur ergo choreæ, & unà cum his tot aliis morum corrupte- læ, quibus hoc maxime tempore solet Satanas ho- minum mentes suo imperio vindicare, præfusa abro- gentur.

VII. Hoc voce loquuntur Patres omnes. Mi- rifica sunt responsa P. Francolini, qui in luo- cler. Rom. lib. 2. diff. 7. column. 7. num. 33. hæc scribit: Quæro, institunt ne Patres citati, hæc quæstiones: An omnes choreas sint illicitæ? An hujusmodi sint choreæ inter ejsdem sexus personas ad fallendum tempus ductæ: An sem- per sint illicitæ, quæ exercentur inter personas diversi sexus? An quæ licitæ per se sunt, exerceri ab omnibus, aut in omni loco pos- sint? Has certè quæstiones non solvantur Pa- tres, ut faciunt Theologi morales, sed invehup- tur in choreas utique non omnes: aliqui quæ peccasset David animo simul, & corpore ante Arcam exultans: ergo solium aliquas: ita pro- fedò explicandi sunt.

VIII. En quam verum sit, novum opinandi modum distinctionum legionibus stipatum ad- versus Scripturarum, SS. Patrum lulecentissima testimonia præliari. SS. Patres fide bona detesta-

ti sunt acriter choreas, quæ, & nunc temporis, & nostra ætate peraguntur inter personas diver- si sexus: quia non sopitas, non cavillatores agebant. Sed David saltavit ante Arcam. Maria soror Aaronis saltavit. Pappi: Quot sunt nunc Davides saltantes ante Arcam? Quot nunc Maria choreisantes, ob victoriam reportatam de Pharaone prostrato? Patres, & Theologi. Pa- trum sectatores choreas, quæ in usu sunt dam- nant, & execrantur, misso aliquo casu perper- cam opposito. Quid? Saltavit David ante Ar- cam, saltavit Maria, ut Deo gratularentur, & exultationem patefacerent sanctam. Ergo cho- reæ inter amafios, & amafiu culas licitæ per se sunt? Ineptissimum comentum, quod ipse P. Paulus Segneri præstantissimus Jesuita in suo Christ. Instruct. p. 3. ser. 29. improbat his verbis latine reddit. Datores morales choreas emittant licitas: SS. Patres easdem damnant ut diabolicas. Illi ajunt: ad choreas ire non est peccatum: isti ajunt: ire ad choreas est adire inferni fella. . . . Morales loquuntur de choreis speculativo, & secun- dum se. . . . Sed sancti Patres choreas spectant ut sunt in praxi: & quia in praxi excitales sunt anima- bus christianis: propterea adeò easdem detestantur.

IX. Isti duo celebres auctores mutuis anti- logiis sese jugulant. Casuistæ, inquit Francoli- nus, sunt Doctores nostri temporis, qui decidunt casus prædicos, & licitas asserunt hodiernas choreas, Patres verò abstractè locuti sunt, & speculativè: idcirco easdem damnarunt. Contra clamat P. Segneri: SS. Patres damnant choreas, quæ respa aguntur à crimine purgant. Casuistæ verò, qui easdem licitas asserunt, specu- lativè loquuntur. P. Segneri verò interpretatur Patres, sed frustra Casuistas. P. Francolini fal- sò exponit Patrum doctrinam, sed sincere inter- preteratur Casuistas, qui prædicas choreas licitas propugnant. At tales Casuistæ evidentè errant, dum hodiernas choreas à crimine purgant.

X. Prima chorearum institutio narratur Exod. 32. ubi diabolo instigante, vitulum, pe- culum animal, Hebræi constarunt, & ante eum- dem choreas duxerunt: ab idololatria igitur sua accessunt primordia choreæ hodiernæ. Loco vituli aurei animalium lascivissimum, saltatores ju- venes, puellas, quibuscum saltant, habent: est- dem adorantium modo procumbunt, ut ad libi- dinem inflamment. In his saltationibus capita- lia vitia triumphant. Puellarum, & procorum studia hæc pertinent, ut luxum, pompas, & factum in triumphum agant. Non industria, non artificio, non superbie, non ambitioni, non fucis, non præstigiis parcent puellæ, ut in sui idololatriam juvenes subsiciant.

XI. Plurima, & invicta rationum momenta paucis perstringo. In his horis, ubi pudor mu- liebris, quo sublato omnis castitas periclitatur? Ubi verecundia? Ubi modestia? Ubi humilitas, sine qua edificium evangelicum corrui? Ubi oculator moderato? Ubi specimen de- coris christiani? Ubi insignia baptismalis profes- sionis? Sensus omnes laxatis habenis circumvo- lant, omnia lustrant. Quam formosorem, & sibi

tionem executionis ob solam ostentationem avaritiam, si sciat certum illam minimè ad assensum alligendam? Peccat plane, quia ad scandalum illam adfert. Quid, si tam effrenatè libidinis sit qui sollicitus, tanquam iam infamia circa libidinem laboret, ut nullatenus femina ad scandalum afferenda sit? Non delinquit mortaliter. Idem loc. cit. n. 97.

VIII. Scit mulier in choris se ab aliquo tangi intentione prava: peccatne ejusmodi tactus admitendo? Respondeo negativè. Idem loc. cit. n. 80.

IX. Valdè probabile est opinionem affirmantem oscula, & tactus, dummodo non sint in partibus ad generationem destinatis immediate, & proximè, si fiant absque intentione carnali non esse peccata mortalia, sed ad summum venialia. Unde colligo, quod Confessor sollicitus in confessione ad ejusmodi oscula, & tactus absque intentione prava, non sit denunciandus vi motus proptit Gregorii XV. & aliorum summorum Pontificum. P. Thomas Hurtado tom. 1. Variar. resol. tract. 3. cap. 3. resol. 27.

X. Dicendum est, peccata luxurie contra naturam, etiam si magis turpia appareant, & majori nota infamie digna sint, ex genere tamen suo minora esse quam peccatum furti. P. Vazquez in 1. 2. D. Thoma tom. 1. quest. 73. art. 4. in notat. n. 3. pag. 480.

XI. Habens delectationem venerem, cessante tamen periculo consensus in eam, vel periculo in pollutionem consensus, nullo modo peccavit, nequidem venialiter, si solum permittat appetitum delectari, negativè se habentem. Joannes Sanchez in disp. select. disp. 21. n. 3. pag. 102. edit. Venet. an. 1639.

XII. Qui ederet calida, ut somnia immunda haberet, non peccaret: quia somnia immunda voluntariam in causa nullo fore prohibitum est. Idem loc. cit. n. 13. pag. 106.

XIII. Quando est dumtaxat solum probabile le te succubiturum tentationi, certè etiam probabile est te non succubiturum. Atque sicut in plurimis aliis materiis fas tibi est ex utralibet sententiarum speculative probabilium deducere conclusionem tibi gratam; ita licebit tibi argumentari. Occurrunt mihi graves rationes, ob quas vir prudens sapienter judicare potest me lapsurum in novum crimen mortale, si accersero hanc domum. Viceversa sunt alie rationes etiam graves, ob quas alius aequè prudens pronuntiaret me non lapsurum. Ergo possum sine nota reneritatis, & imprudentiæ me committere illi occasione, certò non commissurus, si liquidò scirem me in illa admitturum illud grave peccatum. Atque adeò fas est per se loquendo committere te periculo probabilis peccandi mortaliter. P. Georgius Gobat in experim. Theol. vol. 1. tract. 7. cas. 16. n. 735. pag. 595. edit. Montebii an. 1669.

XIV. Liquidò scio crebrò fieri, præsertim inter plebejos, & rusticos, ut eodem in lecto puella cum proco cubent aliquot horas induti,

& exuti; & tamen nihil omnino impudicum agant; vel non nisi oscula, & turpes atrestationes exercent: undè judico non posse à Confessario negari absolutionem omnibus illis puellis plebejis... quæ non videntur habere propositum numquam amplius admittendi procum in lectum suum. Idem Volun. 2. cujus titulus Quinarius Tractatum, &c. tract. 5. cap. 32. sect. 2. num. 19. & 20. pag. 553. edit. Constan. an. 1670.

XV. Si concubinarus nequeat dimittere suam concubinam sine jactura centum aureorum, seu ducatorum, poterit Confessarius pro te nata amplecti sententiam vel Joannis Sanchez, vel Oviendi, paulò ante relata. Idem tract. 7. cas. 17. n. 530. pag. 596.

XVI. Si ipsa est ita effrons, ut dimissa pro palatura sit occultum concubinatum, retinere eam volenti patrociniabuntur plerique ex citatis; sed utique munierunt erit peculiaribus propositis, & aliis mediis; sicut, & patrociniabuntur, si ipsa sit ejus ancilla, & nequeat aliam adipisci absque pari periculo; cum tamen haud possit ullo modo carere ancilla omni. Idem ibid.

XVII. Si rusticus à viro existimato docto, ac pio audisset, fornicationem, & furtum ex terra esse peccata, ac licere fornicandi, aut furandi de silerium, quibusdam Neotericis doctis videtur hanc ignorantiam minimè excusare, ut quod hic libere velit objectum externum, quod esse peccatum novit... Quamvis hoc probabile sit, probabilis tamen credo, illum adum incertum excusari omnino à malicia. P. Thomas Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 16. n. 16. & 17.

XVIII. Licet Nav. Philiar. Azot. existimant, etiam conjugatum peccare mortaliter, si voluntariè delectetur commotione sensitiva, ac venera, orta ex conjugis absentis apprehensione, eo quod talis commotio tunc ordinari non possit ad actum conjugalem, sed potius ordinetur ad pollutionem; opposita tamen sententia probabilitate non caret. P. Paulus Layman tom. 1. lib. 1. tr. 3. c. 6. n. 14.

XIX. An si amicus meus velit ut ego feram munuscula, & similia, turpis scilicet amoris incrementum, que ipse mittit ad suam concubinam, possim ego sine peccato deserre? Fateor, si tibi magni sit ejusmodi amicitia, ac verè timeres eam amittere, excusari te posse: quia tunc notabilis nocenti justus metus accedit. Si mille quid erit, si à te amicus petat, ut cubiculum ejus accumodes, in quo scis eum fornicaturum. P. Thomas Tamburinus lib. 5. in Dec. c. 1. §. 4. n. 20.

XX. An ex aliqua justa causa licitum sit commodare cubiculum alicui petenti ad fornicandum, vel locare domum meretrici, etiam si ob loci circumstantiam aliquis peccatum admitteret, vel si meretrix domum illam commodeat plurimum feminis honestis vicinis noceret? De hoc casu olim interrogatus fuit. Nam quidam vir nobilissimus instanter ab amico

domum ejus ad meretricandum petebat. At si hoc illi denegasset, in gravissimum damnum incidebat. Consultulit an peccaret hoc faciendo. Et respondi negativè, quia absque detrimento proprio proportionato, hoc denegare minimè poterat. P. Antonius Diana tom. 7. coord. tract. 5. resol. 48. §. 1. pag. 241. edit. Venet. an. 1698.

XXI. Ex hoc colligitur quid dicendum sit de aurigis deferentibus meretricem ab uno loco ad alium, quam sciunt illuc petere ad peccandum. Hi enim regulariter excusantur à peccato, quia adest causa non amittendi lucrum, quod ex eo ministerio comparant. Ita ille (Merolla) & ego. Idem Diana loc. citat. resol. 42. pag. 239.

XXII. An sit aliqua causa excusans præbentem munerem concubinæ judicis, ab illaque peccatum ut judicem in negotio interpellet? In negotio grave sit, videasque judicem tibi non esse propitium; speres autem intercessione concubinæ gratum fore, neque alia via appareat qua possis illum ad servandum tuum jus inleclere; crederem tibi licere petere à concubina ut in tali negotio intercedat... Quod vero media illa intercessione concubina, & judicis periculo peccandi exponatur, non obstat quod nimis id licitè fieri possit, urgente gravi causa. P. Ferdinandus de Castropalaus tom. 1. tr. 6. disp. 6. p. 113.

XXIII. Peccant sine dubio mortaliter, regulariter loquendo, pictores multos valde turpia, & obscena, & pingit magis histiones ejusmodi valde turpia representantes, ex quibus moraliter certum est multos lapsuros graviter quoad castitatem, & pudicitiam... Dico autem regulariter loquendo: nam in casu raro, si tanta est pictoris, vel histriionis necessitas ut eo necesse indigeret ad victum, vestitum, vel ejusmodi quid necessarium, semel aut iterum licere, donec alia victus ratio occurrat, permittunt alii DD. cum Tamburino, dummodo absit periculum mortale impure delectationis veneræ. P. Patricius Sporer tom. 2. tract. 5. in 5. Precept. Decal. c. 1. sect. 3. n. 92.

XXIV. Utrum pictori liceat pingere imaginem amantem pro eo quem pictor certò scit in illam turpiter esse affectum; idque extra finem matrimonii, præsertim si etiam esset matrimonio nii ad invicem incapaces? Resp. non licere citra peccatum mortale regulariter loquendo, cum præbeat fomentum, & incitamentum turpis amoris; nisi iterum causa gravissimè necessitatis pictoris excusaret: cum enim talis pictura de se sit indifferens, & etiam bono usui deservire possit, ob causam gravissimè necessitatis poterit pictor permittere peccatum alterius. Idem Sporer loc. cit. n. 93.

XXV. Utrum liceat famulo domino ascendere volenti ad rem habendam cum femina, pedem sustinere, aut scalam apponere ad mortem sibi imminentem vitandam? Negabit forsàn aliqui post decretum SS. P. N. Innocentii. Sed probabilius multo respondeo affirmativè... Tom. I.

Nec obstat quod ex cooperato damnetur in 51. propositione memorata decreti Innocentii, quia in decreto damnatur ea cooperato facta, ob causas in propositione ipsa memoratas. Emmanuel à Conceptione, seu continuator Leandri à SS. Sacram. in 10. Decal. Precept. par. 4. in ord. 9. tr. 7. disp. 5. quest. 2.

XXVI. An famulus scribens, vel defrensus, scripta ad venerem provocantia ad evadendum mortis, vel gravis nocenti periculum, peccet mortaliter? Probabiliter respondeo negativè. Idem loc. cit. q. 28.

XXVII. An liceat famulo concubinam portare, ne à domino malè tractetur, aut à domo expellatur? Probabilius respondeo affirmativè... De casu autem hujus questionis mentionem nullam fecit propositio damnata (51. ab Innoc. XI. ac proinde non est propter illam recedendum ab affirmativa sententia. Idem loc. cit. q. 26.

XXVIII. Interesse comedis, ubi turpes res representantur, ob solam vanam curiositatem absque periculo probabili lapsus in aliquod mortale, non est letale. Immo quando audiuntur hujusmodi turpia in comedis representata ob solam delectationem resultantem ex verbis turpibus, non est mortale. P. Vincentius Caudius tom. 1. disput. 11. art. 2. dub. 5.

XXIX. In te venera, sive in delectatione propria luxurie delibere admittit, in solutio potest practicè admitti parvitas materiæ. Torrecilla tom. 1. tract. 3. disp. 2. cap. 5. tota sect. 1. à num. 14. fol. 514.

XXX. Femina cui mors, infamia, vel detrimentum in bonis, vel aliud simile immineat, necesse sub letali non tenetur vociferare, vel cum tanto incommodo resistere; sed, secluso periculo consensus, poterit se sinere oppresso. Idem ibid. sect. 2. n. 15. fol. 524.

XXXI. Possunt conjuges ut saluti consulant, vel ne onerentur prole, cessare mutuo consensu à copula incepta, si absit periculum pollutionis, saltè ut voluntariè ipsi, quin letaliter peccent. Idem ibid. sect. 5. n. 92. fol. 550. cum Diana, & aliis.

XXXII. Secluso periculo pollutionis, saltè ut ipsis voluntariè, gravis culpa non est in conjugatis delectari de copula præterita, vel futura ut presenti sibi proposita, etiam in tempore, in quo copulam exercere non valent, est absentes sint. Idem ibid. n. 134. fol. 554.

XXXIII. Secluso item periculo pollutionis, saltè ut ipsis voluntariè, grave non est in sponsis de futuro, aut viduis mente, vel etiam sensu delectari in copula licitè in matrimonio habenda, vel habita. Idem ibid. num. 149. & 152. fol. 556.

XXXIV. Secluso rursum periculo pollutionis, nis, saltè ut ipsis voluntariè, gravior non sunt in sponsis de futuro oscula, & amplexus, & tactus (qui proflus libidinosi non sunt) ob turpem aliquam delectationem. Idem ibid. n. 165. fol. 557.

XXXV. Pollutio pravifera, secluso periculo

quantant, sed tantum venialiter. Fac me certo asserere non posse, te peccare mortaliter. Numquid tu certo asserere vales te solum venialiter peccare? Peccat mortaliter mima christiana artem infamem exercendo. Tu illi mercedem superpedias ut talem proficiatur atreus, & non peccas lethaliter? Jure clamat S. Augustinus: *Hinc accidit quod peccata, cum in consuetudinem venerint, aut parva, aut nulla esse creduntur. Vt peccatis hominum, qua sola iniquitate exorrescimus.* Ench. cap. 77. Vide infra lib. 7. diff. 3. cap. 2. Si plura adversus theatrum cupis, lege opus nostrum inscriptum de Spectaculis theatralibus, &c.

XXII. QUÆST. III. *Quid de hodierna conversatione virorum, & feminarum dicendum?* RESP. Tertia libidinis fax, & incentivum est funestissima corruptela a medio circiter seculo in Italiam invecta. Sermo est non de civili, honesto, & necessario commercio, a quo mundi homines abstinere nequeunt; sed de corruptissima illa conversatione in qua quisque suam habet Divam coram, cui inservit, quacum ludit, quam familiarissimè alloquitur, cujus brachia sustinet. Non modo illicitum hunc morem, sed ajo diram esse pudoris, verecundie, castitatis pestem, familiarum ruinam, divitarum jacturam, filiorum scandalum, temporis dispersionem, & aliorum malorum caput. Hæc conversatio ut minus est dimidiata communis uxoria, quam Plato excogitavit. Nam uxor unius mariti alteri, vel marito, vel juveni solatium præbet, & mutuò conversantur tota die, simul ludunt diu, noctaque. Mulieres ob instam vanitatem, & ambituorem, obsequia, servitatem, ne dicam adorationes virorum captant, & anhelant. Vel ipsæ pudicæ, castaque amari, suspici, & inserviri sibi ambiunt. Ergo ut sibi inservientes viros habeant, plura iis permittere coguntur: nec enim adeo stolidi viri essent ut tot obsequia præstarent, tot incommoda subirent, nisi compensationem aliquam reportarent. Quæ minus divites sunt, ut in vanitatis theatro emineant, non secus ac ditiores, munera ab amato accipiunt, quæ factum sustinere possint. Ne multa, conversationes istæ palestræ venere sunt, gymnasia impudicæ, ambitionis, superbiæ, fastus, & vanitatis castra, ubi diabolus universale bellum Christi Evangelio intencat. Mulieres istę pluribus indicis sæpe intelligunt, se impudicæ adamari, suspicia audiunt, obrutus fixos spectant, luxurię igniculos erumpentes conspiciunt, tactus amatorios nonnumquam patiuntur. Istæ omnia honesta esse sentiuntur; sequæ nullam experiri commotionem ajunt, undè a culpa innumes se repurant, quasi participes non essent omnium flagitiorum quæ sui amant perperant, etiam admittit hypotheti quod ipsæ nullam experirent delectationem.

XXIII. QUÆST. IV. *Quandam verba turpia, oscula, amplexus, tactus sunt peccata mortalia?* RESP. Ab omni turpiloquio abstinendum S. Paulus docet. Turpia verba immiscere sermonibus cum puellis, cum feminis, cum adolescentibus frequenter peccato mortali non

caret. Regula præcis designari nequit.

XXIV. Tactus, oscula, & amplexus mutui etiam inter personas diversis sexus juxta morem patriæ, absolute peccata non sunt, cum sunt in signum benevolentie, vel mutux charitatis. Mos tamen iste, si alicubi obstat inter viros, & mulieres, abolendus omnino est, plenus enim periculi est. Medicis, chirurgis muliebricia tangere curationis gratia, aut alia necessitate licitum est.

XXV. Oscula, tactus, amplexus inter personas diversis sexus, si fiant ob delectationem carnalem, peccata mortalia sunt. Quidam distinguunt triplicem delectationem, carnalem fœderem, spirituales, & sensibilem. Hæc ultima delectatio sensibilibis confurgit ex tactus proportionem, quæ potest esse sine peccato, ut dum matres osculantur infantes. Absit tamen ut excusent eam a culpa, dum hæc oscula sunt inter juvenes, & puellas adultas. Antequam Alexander VII. damnaret hanc thesim 40. Est probabilis opinio quæ dicit esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, scilicet periculo consensus ulterioris, & pollutionis: plures propugnabant non excedere culpam veniale delectationem veneream ortam ex osculo. Verum doctrina hæc proscripta est. Nonnulli distinguunt, & præciosas metaphysicas in hanc lubricam, & luculentam materiam invexerunt, quæ rejiciendæ sunt tamquam periculisissimæ.

XXVI. Licite sunt oscula, tactus, amplexus, & litteræ amatorie inter sponfos futuros? Adfirmant non pauci, dummodo absit periculum pollutionis, & delectationis venereæ, solaque adsit delectatio sensitiva. Hæc opinio proflua falsæ mihi est. Sponsalia enim nullum jus præbent ad talia peragenda. Exceptio periculi delectationis venereæ, & pollutionis chimerica est, & ficticia. Ardet concupiscentia inter juvenes, & puellas, neque sponsalia extringunt, sed fovent, & inflammant amorem reciprocum. Peccat mulier sentiens se impudicè tangi, nisi resistat.

XXVII. QUÆST. V. *Quid sit delectatio mortalis, & an sit peccatum mortale?* RESP. Morosa nuncupatur non a temporis mora, sed a voluntate, quæ deliberatè in eadem feratur, & sibi liberè complacet. Peccatum mortale est. Distinguitur a desiderio, quod ferat in operis executionem. Delectatio vero præcendit ab operis executione, & de ipsius operis practica cogitatione delectatur, quin erga operis executionem feratur. Morosa hæc delectatio per omnia peccatorum genera divagatur. Nam perinde delinquit qui de proximi malo, de homicidio, de perjurio, ac de re venere gaudet. Ad illam peccati speciem revocatur hæc delectatio mortalis ad quam pertinet objectum de quo quis delectatur.

XXVIII. Peccant mortaliter qui in motibus venereis post sufficientem advertentiam negativè se habent, seu neque consentientes, neque dissentientes, quidquid in oppositum dicant aliqui.

Qui

Qui enim tacet, consentire censetur. Quod aliquis arguat, hoc axioma in contractum domatæ materia valere, secus in aliis, vana distinctio est. Quoniam urget præceptum positum resistendi. In materia luxuriosæ nulla datur parvitas materie, ut communiter Theologi docent, si sit deliberatè volita.

XXIX. QUÆST. VI. *Utrum vellicare genas, & tangere mammillas mulierum sit peccatum mortale?* RESP. Prodiit anno 1743. libellus, in quo docetur vellicare genas, & tangere mammillas Mortalium esse actus subimpudicos de se veniales, & solum ex pravo affectu, vel prava intentione fieri mortales. Proscriptus à Romana Sede libellus fuit anno 1744. At non propterea defensores benignioris doctrinæ silere, sed pluribus libellis damnatam fuisse historię lege tom. 4. Theol. Christi. lib. 8. diff. 2. cap. 5. Nec enim vulnera refricare interest. Sat nunc est indicasse doctrinam esse proscriptam. Tactus quippe mammillarum natura sua vehementissimè veneream accendit, & in puella, sive moniali, sive laica quæ tangitur, & in viro tangente.

XXX. Mulier vi compressa non potest licitè negativè se habere, & permittere extrinsecus actus turpes, & sui violationem ob periculum vitæ, vel honoris; sed debet positivè resistere quoad potest, & clamare, ut adjuretur. Opposita quorundam opinio falsæ reputanda est, tallemque reputant communis Theologi.

CAPUT VI.

De Stupro, raptu, adulterio, incestu, & sacrilegio.

I. QUÆST. I. *Quid sit stuprum?* RESP. Est concubitus cum femina virgine. Non pauci contendunt, virgine liberè consentiente, tamen sub cura parentum, non perpetrari stuprum, atque adeo cessare in stupratore restitutionem debitam. Quam opinionem rejicio ut falsam. Quoniam virgo non est suæ integritatis domina, sicut nec altarium corporis partium. Errore ne sibi oculos, abscondere ne pedem virgo sibi licitè valeat? Hæc enim membra ab auctore naturæ virgo recipit, ut eidem utatur, & eadem custodiat. Hanc sententiam docet S. Thomas 2. 2. quæst. 154. art. 6. Præterea hæc delectatio gravem quandam injuriam infert: coram quippe jus quod in filiam habent, turpiter laeditur. Accedit quod etiam si tam virgo, quam parentes consentient in delectationem, non propterea stupratore crimen stupri evaderet; quemadmodum consensus mariti, & uxoris reatum adulterii non auferit. Si virgo invitis parentibus violatur, compendiantur damnus est. Si sit sui juris, & liberè consentiat, cessat restitutionis debitum.

II. Heinc colliges, tam virginem, quam stupratorem debere in confessione exprimere circumstantiam delectationis: idem dicendum de delectatione, & desiderio delectandæ virginis.

III. QUÆST. II. *Qua pena constituta sunt*

in stupratos? RESP. Jura omnia penas in stupratos constituere. Jus divinum Exod. 22. hæc statuit. *Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormierique cum ea, stabit eam, & habebit eam uxorem. Si pater virginis duxerit, reddet pecuniam juxta medium dicitis quam virginis accipere consueverunt.* Jus canonicum eadem statuit cap. 1. *Si seduxerit, de Adult. & Stupr.* Civili jure stupratos honestæ conditionis puniuntur publicatione dimidiæ partis bonorum; si abjectæ plebis sint, fustigatione, & exilio plecti debent, ut habetur in textu §. *Item Lex Julia*, Inst. de Public. Judic. §. 2. & 4. Qui vi defloravit virginem, capite puniendi sunt, ut sanctum est textu Inst. de Public. Judic. §. 8. *Immaturæ virginis, quæ est nemp minor 12. annis, deflorator pena quoque mortis demandandus est.* Clericus virginis deflorator in foro interno decem annorum penitentia punitur; in foro exteriori deponendus est. Varia nunc obtinet disciplina juxta judicis arbitrium. Nam interdum suspensio, quandoque deponitio, aut pecunia multatur. Caveat judicis ne nimis indulgentes sint. Si severior vigeret disciplina, pauciores essent stupratos.

VI. QUÆST. III. *Quid sit raptus?* RESP. Est violenta personæ abductio de loco ad locum explendæ libidinis causa. In rapto necessaria est vis illata, aut personæ abductæ, aut patri, aut tutori. Debet transferri de loco patriæ potestatis ad alium locum qui sit sub potestate raptoris. Plura de hoc in tract. de Matrim.

V. QUÆST. IV. *Quid sit adulterium?* RESP. Est accessus ad alienum thalamum. Committitur 1. dum solutus accedit ad conjugatam; 2. dum conjugatus accedit ad solutam; 3. quando conjugatus agnoscit conjugatam alienam. Gravissimum est adulterii crimen. Lev. cap. 20. hæc pena punitur: *Si machatus quis fuerit cum uxore alterius, . . . morte moriantur machus, & adultera.*

VI. Olim aliqui propugnabant uxorem non patrare adulterium consentiente marito. Sed benignam opinionem proscriptit Innocent. XI. *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium: adeoque sufficit in confessione dicere se esse fornicatorem.* Reus est adulterii qui agnoscit alterius uxorem: etiam quædam matrimonium à marito committitur: quia matrimonium ratum verum est matrimonium. Qui contra violat sponsum de futuro, non perpetrat adulterium. Conjug habens copulam sodomiticam cum proprio marito adulterium committit monstruosum specie diversum ab adulterio communi.

VI. QUÆST. V. *Quid sit incestus?* RESP. Est copula indebita cum persona cognata, vel affine, vel consanguinea intra gradus ab Ecclesiæ prohibitos. Omnia incestus crimina ejusdem speciei esse contendunt non pauci. Sed hæc opinio falsæ est, & contraria vera. Incestus enim cum consanguineis lineæ rectæ differunt specie ab incestibus cum consanguineis lineæ transversalis. Lumen ipsum naturæ prodit singularem, & distinctam deformitatem in concubitu cum matre, cum filia, cum sorore, & deformitate concubitus cum

cum consobrina, cum affina. Accessus ad matrem, vel filiam jure naturæ vetitum est. Quare exprimiendi in confessione sunt ejusmodi gradus sive consanguinitatis lineæ rectæ, vel transversalis, vel affinitatis. Incestus cum cognatis legitimis, vel spiritualibus est specie distinctus ab incestu cum consanguineis, vel affinibus. Specie quoque differunt inter se incestus legalis, & spiritualis. Cognatio spiritualis duobus sacramentis Baptismate, & Confirmatione solemniter celebratis contrahitur, ut declarat Trident. sess. 24. cap. 2. Cognatio legalis contrahitur assumptione extraneæ personæ in filium, nepotem, &c.

VIII. QUÆST. VI. Quid sit sacrilegium? RESP. Est violatio rei sacræ per actum carnalem, quatenus est luxuriæ species. Cujuscumque rei sive animarum, sive inanimis, quæ sit divino cultui applicata, violatio impudica sacrilegium est. Triplex est sacrilegium istud. 1. In personam factam, ut quando vir, vel mulier est Deo voto dicata: 2. In rem sacram, ut si quis spermata effunderet in calicem, in vestes sacras, &c. 3. In locum sacrum, cum quis copulam exerceret in loco divino cultui consecrato. Sacrilegium cum persona sacra tripliciter committitur. 1. Cum persona voto ligata peccat cum persona libera vel copula, vel pollutione, vel desiderio, vel delectatione, vel tactibus impudicis: 2. Quando utraque persona est voto consecrata: 3. Quando persona non sacra peccat cum persona sacra. Quando utraque persona est consecrata, duplex committitur sacrilegium: quia duo violantur vota. Si regularis Sacerdos fornicaretur, sin duo, unum certè gravissimum sacrilegium pararet: quia duo vota violaret, alterum professionis monasticæ, alterum Sacerdotii annexum. Qui voto castitatis addictus alium ad peccandum inducit, peccat contra votum, ut communis sententia docet. Similiter Religiosus qui de aliquo luxuriæ flagitio delectatur, sacrilegium perpetrat.

IX. Conjuges qui in Ecclesia coeunt, sacrilegium perpetrant. Quare ut laxam rejiciamus opinionem asserentium copulam fornicariam in Ecclesia non esse sacrilegium, si occulte exerceretur, violatur enim reverentia loco sacro debita. Occultatio copulæ tollit scandalum, non auferit profanationem sacri loci. Conjuges in Ecclesia tempore belli inclusi, se ut abientes reputare debent. Absunt enim à loco civili, ubi licita conjunctio est. Oscula, tactus impudici, verba turpia, desideria, & aspectus obsceni in Ecclesia contrahunt sacrilegii rationem: debent itaque se accusare de hac circumstantia loci sacri, etiam si desidererent executioni operis extra locum sacrum: quia peccatum mortale pravi desiderii in Ecclesia patrat. Sacerdos gestans Eucharistiam, si aliquod luxuriæ vitium committeret, sacrilegium pararet in rem sacram. Similiter qui gestat reliquias, aliquam sacrilegium profanationem contraheret, si luxuriæ flagitium patrat.

CAPUT VII.

De flagitiis contra naturam.

I. Vicia contra naturam describuntur, quod sint inordinatus venerorum usus proli conceptionem impediens. Quatuor sunt species: pollutio seu immundities, bestialitas, sodomia, concubitus inordinatus cum femina impediens proli conceptionem.

II. QUÆST. I. Differuntne specie hæc flagitia? RESP. Negantem opinionem damnavit Alex. VII. in hac thesi: *Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei iniquæ: idcirco sufficit dicere in confessione se procurasse pollutionem*. Istius opinionis falsitas natura sua patet. Nam quodlibet horum vitiorum peculiariter modo opponitur castitatis virtuti.

III. QUÆST. II. Quid sit pollutio? RESP. Est deliberata seminis effusio extra vas femininum, & hæc est peccatum mortale gravissimum. Involuntaria pollutio, qua repugnante voluntate natura semen effundit in somno, sive in vigilia nullum peccatum est.

IV. Quispiam olim negavit pollutionem naturæ suæ esse peccatum mortale his verbis: *Mollities jure naturæ prohibita non est: unde si Deus eam non interdixisset, sapè esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali*. Errorem hunc damnavit Innocentius XI. Pollutio procurata contactu alieno, sive fornicatione, sive pueri, duplicem malitiam continet, & specie differt à pollutione procurata propriis tactibus. Si pollutio fit cum desiderio, vel delectatione personæ sacræ, inducit circumstantiam expiendam in confessione.

V. Pollutio ita mala intrinsecus est, ut ob nullum finem sive sanitatis, sive vitæ, sive Reipublice servandæ evadere licita queat. Quoniam semen humanum ad generationem individui, & propagationem speciei unice ordinatum est, & nullo modo ad propriam sanitatem, vel vitam servandam. Quare qui voluntate se pollutit extra vas femininum, naturæ ordinem pervertit, ut communis sententia docet. Heinc illicitum est conficere membra ad expellendum semen corruptum, dum timetur veri seminis effusio, quidquid in oppositum dicant nonnulli, contra communem Theologorum sententiam.

VI. QUÆST. III. Pollutio voluta in causa peccatum mortale est? RESP. Causa pollutionis duplex: altera per se, & directa, ut conficationes, & tactus turpes pudendorum, verba valde lasciva, & cogitationes obscenæ. Causæ per accidens sunt nimius cibus, & potus, studium rerum venerarum, equitatio, colloquia familiaria cum mulieribus. Causæ istæ aliæ graves, aliæ leves sunt. Gravitas causarum, quæ mediè dicuntur, seu quæ ex se non inferunt pollutionem, ex respectu ad diversitatem personarum accipi debet. Quoniam causa quæ respectu Sempronii levis est, respectu Pauli gravis evadit.

VII. Pollutio voluta in causa peccatum est mortale. Quare qui cognosci probabile periculum pol-

lutionis, peccat mortaliter dum applicat causam unde securam pollutionem prævidet, excepto necessitatis casu; ut si aliis medicis deficientibus curanda mulier esset, tunc posset medicus periclitanti formidare succurrere, etiam si prævideret inde pollutionem sequi, dummodo virtutum adibus, & firma deliberatione non consentiendi ad curam accederet.

VIII. Pollutio prævita in causa, quæ natura sua eam parit, etiam si non intenditur, peccatum mortale est: quia qui liberè vult causam, eadem actione vult effectum ex eadem causâ manantem. Nullum contra peccatum est applicare causam quæ bonum producit effectum, quamvis simul procedat pollutionem per accidens, dummodo gravis urgeat necessitas, & solus bonus intendatur effectus.

IX. P. Lacroix lib. 3. p. 1. cap. 3. n. 923. refert doctrinam P. Sporer, Vazquez, Filliucci, Salas, & aliorum, qui dicunt pollutionem secutam ex oculis, tactibus, & aspectibus levitatis, vel curiositatis causa peractis esse tantum venialem: simul etiam refert contrariam sententiam, quæ docet peccare mortaliter eum qui indicatas causas applicaret. Ipse vero Lacroix more suo alterutris sententiæ electionem arbitrio lectoris relinquunt. Quam pyrrhonicam methodum frequenter adhibet novissimus hic Probabilista. Hæc methodus in morum magistro periculi plena est, sicut, & recentia prior opinio laxa est, & improbanda. Sed clamat P. Sporer: *Difficillimum foret Confessario statim damnare peccata mortalia juvenes, & proci, pœniti aliquibus tactibus, osculis, amplexibus usentes erga puellas honestè amatas, esse voluptatem aliquam sensibilem capient, dummodo ab sit periculum consensus in venere: & longe difficilior foret talibus, si similibus abspicere vellent, denegare abolutionem*. Doctrina ejusmodi, nisi me omnia fallam, laxitatis plena est.

X. Non minus laxa videtur doctrina P. Viva, qui in Prop. 40. Alex. VII. num. 16. ait: *Distinguenda tamen sunt actiones male leviter influxivæ ad commotionem spirituum, & pollutionem, ab actionibus graviter influxivis. Nam si leviter sunt influxivæ, ut nonnulli aspectus mulierum, nonnulli tactus, nonnulli conviviæ, & lectiones librorum obscenorum, nonnulla verba amatoria, &c. gr. dicendo cor meum, anima mea, ob solam vanitatem, & ad conciliandum VANUM anorem, communis docet cum Vazquez, Salas, Lessio, Bonacina, apud Dianam, & Tamburinum, quod non excedant culpam venialem, quatenus in eis PRÆVIDEATUR ETIAM POLLUTIO SECUTURÆ; dummodo ab sit periculum consensus, aut grave scandalum... Immo communis etiam docet cum DIANA, quod non solum actiones leviter influxivæ in pollutionem, atque ad id in genere luxuriosæ leves, careant culpa mortali, si prævideatur pollutio, & non intendatur, nec sub sit periculum consensus; sed etiam actiones mortaliter male, sed non in genere luxuriosæ, ut sunt crapula, nimius potus, NON contrahunt malitiam gravem spectantem ad luxuriam, si prævideatur ex eis pollutio secutura citra periculum consensus.*

XI. Hæc recitabere volui, ut lectores cautos

efficiam in ejusmodi Casuistis legendis. Dicitur sunt, quemadmodum dixerunt adversarii mei, odio me periculi, & invidentia contra auctores, & eorum institutum talia palam facere. Sed Deus mihi testis est, eo unice studia mea tendere, ut animas Christi sanguine redemptas à peccatis submoveam. Sed cur hos, & non alios Casuistas frequentius allegas? Quia isti sunt in manibus Confessariorum. Casuistæ Dominici La-Cruz, Zanardus, Serra, Candidus, & alii quos laxissimas opiniones docuisse fateor, vix sciuntur, nedum leguntur à Confessariis. Latitant enim sineis, & blattis devorandi in bibliothecis. Eorum ergo Casuistarum, cujuscumque sint instituti, opinionones laxas resello qui communitur legi à Confessariis solent. Hæc frequenter repetere cogor, ut occasione data, animi mei intentionem & finem pandam: satique mihi est Deum esse conscientiam meæ judicem.

XII. P. Viva testatur passim se legisse auctores apud Dianam, & Tamburinum, quos laxis opinionibus, & proscriptis scateere compertum omnibus est. Admissa doctrina quam respiciit ex P. Viva, qui communem inter Probabilistas esse ingenue affirmat, mirandum non est, si juvenes, & puellas pollutionibus, tactibus mammillaribus, aliiisque obscenitatibus inquinatas, & deturpatis audiant Confessariis, & omnes ejusmodi absolvant. Nam Confessarii legunt in his Casuistis, posse amoris mutui causa sese appollitare *cor meum, anima mea, & præterea nonnullis aspectibus, nonnullis tactibus, nonnullis conviviæ, & lectionibus librorum obscenorum, nonnulla verba amatoria exorere, quin excedant culpam venialem, ut docet communis; quatenus in eis prævideatur etiam pollutio secutura*. Quis hic non videt innumrabiliū turpitudinum, & voluptatum venerarum apertam scaturiginem? Quid exaggeras! reponis. Rescribe quod continuò additur: *Dummodo ab sit periculum consensus, aut grave scandalum*. Næ istud efficax antidotum! Venenum propinatur, & deinde additur dummodo ab sit periculum mortis. Næ isti peritissimi medici! Amatunculi, & amatuncule, proci, & proci se vocant *convulsum inguim, anima mea, se tangunt, se verbis amatoriis inflammant, impotentem concupiscentiam ardent, libidinem undique versum spirant, eisdem præfata conceduntur: & postea additur, dummodo ab sit periculum consensus? Quid hoc prodiit? Nisi applica stuppam igni, dummodo ab sit periculum incendii: bibbe venenum, dummodo ab sit periculum mortis. Et postea lamentantur dum hæc, & innumera alia detestanda proponimus. Reprehendi jure possemus, si aliquem lapsum fortuitum, insolitum, & innoxium, vel occultum in apicem traduceremus. At ejusmodi laxæ opinionones frequentissime sunt adversus omnia plus, & minus Decalogi mandata, ut patet ex respiciitis opinionibus contra Deum, & proximi charitatem, contra præcepta de honorandis parentibus, de non occidendo, de duello, &c. Ergo jure summo moneo Confessarios, ut vel abstinent à talium lectione, vel cautiissime eosdem legant. Libri publici sunt. Cur ergo nobis veti-*

tum est eorum opinionones, quas falsas reputamus, refellere?

XIII. Peccant mortaliter contra castitatem qui non abstinent ab ebrietate, in qua praevident securam pollutionem, quidquid dicant aliqui in oppositum. Pollutio nocturna in somno nullum peccatum est quando abest consensus, & nulla sit apposta voluntaria causa. Pollutio incepta in somno absque ulla culpa, si antequam consummetur, excitetur dormiens, potest permittere egressum seminis noxii, dummodo abest omnis complacentia. Falsa militi est doctrina sententium licitum esse in vigilia desiderare ut in somno pollutio ob finem honestum, nempe ob sanitatem, accidat. Aliud est gaudere de levamine naturae ex pollutione naturali securo, aliud gaudere de ipsa pollutione, eandem desiderare etiam desiderio inefficaci. Primum licitum, secundum flagitiosum. Plures ratiunculas metaphysicas, quas obrudere citati auctores solent, explodit tom. 4. lib. 8. diff. 2. c. 13.

XIV. QUÆST. IV. Quid sit sodomia? RESP. Est concubitus ad non debitum sexum, puta masculi ad masculum, vel feminae ad feminam. Est vera sodomia si femina coeat cum altera femina, sive in vase anteriori, sive in posteriori. Quando vir agnoscit mulierem in vase propositero, peccat contra naturam, quia si servat debitum sexum, non servat debitum vas. Concubitus sodomiticus inter consanguineos, affines, cognatosque addit circumstantiam incestus, ut dictum de fornicatione est.

XV. Poena mortis plectuntur sodomitæ tum in Scripturis sanctis, tum in iure civili. Jus canonicum excommunicationi subijcit laicos, ut colligitur ex cap. Clerici, de Excessibus Prælator. Clerici vero deiciuntur de clero, & omni officio, beneficio, & dignitate privantur, ut in cons. S. Pii V. edita an. 1568. statutum est. Qui semel, aut bis ex imbecillitate labitur in hoc flagitium, has poenas non incurrit. Qui vero illud pluries perpetrat, poenis constitutis obnoxii sunt post iudicis sententiam, si sodomita occultus sit. Si vero notorius, & publicus fuerit, non expectata iudicis sententia poenas luere astringitur.

XVI. QUÆST. V. Quid sit bestialitas? RESP. Est concubitus cum individuo alterius speciei. Crimen istud non variatur juxta diversas animalium species, sed unicum est specie infima, sive coitus sit cum pecude, sive cum capra, sive cum asina, &c. Ad peccatum bestialitatis revocatur concubitus cum demone. Crimen bestialitatis excedit omnia flagitia contra naturam.

§. UNICUS.

De venediis luxuriae.

I. Remedium primum est divinæ in tantum crimen ultionis seria meditatio. Ob luxuriæ flagitium universalis diluvis abortum est totum humanum genus, octo personis exceptis, ut habetur Gen. 1.

II. Remedium secundum, & omnium validissimum est fuga mulierum, chorearum, thea-

trorum, comediarum, ut Scriptura sancta Eccli. 42. admonet. In medio mulierum non commorari. De vestimentis enim ejus procedit tinea, & a muliere iniquitas viri. Melior est iniquitas viri quam mulier beneficiens, id est lenocinis blandiens. Ex rufus ibi cap. 9. Speciem mulieris alienæ multi admirati reprobi facti sunt. Colloquium enim illius quas signis exardescit. Cum aliena muliere ne sedas omnino. Hæc sunt Dei oracula, & monita.

III. Christiani autem ætatis nostræ continenter sedent cum mulieribus alienis; & ac si essent Pelagiani, negant re ipsa effectus originalis culpæ. Reciprocam, & familiarem conversationem cum mulieribus innoxiam ab omni gravi periculo exsunt. Se ænos, & adamantinos jactant. Nullum concupiscentiæ motum se pati mentiuntur. Mendacii, & falsitatis Deum arguunt, cum Deus centies testetur ex hac reciproca, & familiaris conversatione ignem exardescere concupiscentiæ, & reprobos convertere fieri. Libido nec Regum sceptrâ, nec squallorem mendicantium, nec Ecclesiasticorum dignitates reformidat. Cum hac immanissima luce totum humanum genus invadente, confertas velim plurimum Probabilistarum suavissimam benignitatem. Quis, inquam, confessiones exciperet, quinam sacramenta frequenterarent, si illis qui ejusmodi oblectamentis indulgent, deneganda absolutio esset? Hac via se blandos, & benignos exhibent omnibus, & turbas amplissimas, & acclamationes conciliant. Benignitas ergo est, infirmorum fovere vulnera, & eorumdem corruptelas, quæ in infernum eternam pertrahunt, honestatis velo obducere?

IV. Tertium remedium est cibi, & potus sobrietas, jejuniorum moderata frequentia, vestitus modestia, oculorum custodia, ut Evangelia Christi, & Prophete inculcant. Ecce hæc sunt iniquitas Sodoma sororis tuæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius, & stillarum ejus: Eccli. c. 16. & rufus Eccli. 9. Virginitatem ne conspicias, ne forte scandalizaveris in decore ejus. Averte faciem tuam a muliere compta.

V. Remedium quartum est abstinencia à libris obscenis, vulgò *Nobelæ*, & à poeticis dramaticis, quæ eo sunt perniciosiora, quo delicatiora; ut sunt quædam hæc nostra ætate, & nostris diebus, repetitis typis evulgata in Italia. Verba turpia, obscena, & impudentia non sunt; sed elegantissimus sermo est, & exquisitissimè lenocinans, atque fuscis illitus. Quamobrem ultimos animi recessus subit, & penetrat, passiones, appetitionesque ita permovet, atque in affectus dominatur, ut animus voluptatis mancipium evadat. Libri isti sunt opera diaboli, pluresque habent auditores, & asceslas quam Evangelia, & ministri Christi. Istorum librorum lectio, ceu animarum pestis, & fascinum devitanda est. Qui hos libros flammis addicere renuunt, ab altari omnino arandi sunt. Neque illorum excusationes audias qui hosce libros amatorios, seu Romanos, modestos, castosque effusiunt. Sunt utique alii aliis turpiores; at omnes communiter pestiferi sunt: idcirco concremandi unâ cum omnibus picturis, seu tabellis obscenis.

VI. Libris obscenis substituantur sanctæ Scripturæ, & librorum piorum lectio, aspectus Crucifixi, & sacrarum imaginum, æternitatis, & novissimorum meditatio, atque sacramentorum frequentia. Sed Confessarius eligatur experientus, evangelicæ doctrinæ peritus, atque totius mundi, & humanorum respectu, propriæque gloriæ proculcator strenuus.

LIBER VI.

In VII. VIII. & X. Decalogi mandatum.

DISSERTATIO I.

De Furto.

Non furtum facies: Exod. 20.

Non concupisces rem proximi tui: ibid.

CAPUT I.

Propositiones damnata ab Innocent. XI.

I. Permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi. Est 36.

II. Famuli, & famule domesticæ possunt occultè heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salarii quod recipiunt. Est 37.

III. Non tenetur quis sub poena peccati mortalis restituere quod ablatum est per paucam furta, quantumcumque sit magna summa totali. Est 38.

Alie propositiones in hac materia damnata à Clero Gallicano.

IV. Potest uxor viro surripere pecuniam, etiam ad ludendum, si mulier tali conditioni sit, ut ludas honestus pari loco cum alimentis, ac victu debeatur. 47.

V. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illius. 49.

VI. Etiam si donatario perspectrum sit bona sibi donata fuisse à quopiam ea mente ut creditores frustentur, non tenetur restituere, nisi eam donationem susceperit, vel ad eam induxerit. 50.

CAPUT II.

Propositiones laxæ Casuistarum.

I. Siquem qui injustum damnum alteri inferre decreverat, consilio, vel horratu, tu magis etiam confirmasti, utrum ad restitutionem damnificato teneris? Resp. probabiliter, negari posse. P. Paulus Layman in Theol. Mor. lib. 3. tract. 2. cap. 5. n. 5.

II. Neque oblatre videtur, etsi horratu, tu causa fueris ut citius, atque expeditius, damnum inferretur. Idem loc. cit.

III. Si tui furandi gratia ascendenti sceleram teneas, quam etsi nemo teneret, tamen a-

cenderet; etsi asportando rem furtivam, ad juves aliquem, quam sine tuo subsidio auferret, & furaretur; non teneris ad restitutionem. Hæc omnia multum ad praxim conducunt. Ex quibus multos scrupulos, & onera restitutionis prudens Confessarius tollet. P. Antonius Diana tom. 8. coord. tr. 7. resol. 39. §. 2.

IV. Notandum tertio, compensationem etiam licitam esse, quamvis debitum actu non debeatur. Potest enim aliquando creditor pro venire, & compensare sibi nunc pro eo quod debitor nondum debet, sit tamen tempore solutionis debitum non sit solvendum. Idem tom. 6. coord. tr. 3. res. 150. §. 5.

V. Non solum creditor justè faceret compensationem existentibus creditoribus anterioribus, sed etiam licet possideret rem jure deposti. Loc. cit. res. 153. §. 4.

VI. An si quis tradat aliquis vinum, ut nomine suo vendatur, si agnoscat illos minuen- do mensuram, & admiscendo aquam vendituros peccet? In hoc posse excusari sic tradens vinum, si duo supponantur, existimo. Primo, si adit causa justa tradendi, quia videlicet pateretur grave damnum: secundum quod tradat ministris vinum vendendum justo pretio: nec obstat quod sciat dictos ministros fraudibus ufuros. Idem ibid. res. 94. §. 2.

VII. An quis possit vendere aliquid cum vitio occulto, quod si emptor sciret, non esset empturus (altem eodem pretio)? Resp. affirmativè, dummodo venditor de pretio diminuat, quanto minus res propter defectum valet. Idem ibid. res. 112.

VIII. Aliquis ludendo falsis alei pecunias lucratus est, earumque partem aliquam socio suo donavit, quamvis scienti, tamen non cooperanti ad fraudem committendam. Respondeo dici potest, socium ad nullam restitutionem obligari, si lusor ille pecunias ludo iniquè acceptas cum proptis miscuerat. P. Layman in Theol. Mor. lib. de just. tr. 4. §. 3. n. 22.

IX. Oblervandæ sunt conditiones à DD. requiritæ ut fieri possit occulta compensatio. Quarum prima est, &c. Tertia, quod non possit facile via juris debitum obtineri. Quamvis probabiliter si hæc conditio desit, non peccet mortaliter qui utitur occulta compensatio. P. Dominicus Viva in Tract. Theol. in propos. 57. Innoc. XI. n. 1.

X. Quod in hac thesi proscribitur, est posse famulos occultè compensare id quod ipsi judicant ex justitia sibi deberi in salarium. Idcirco ad occultam hanc compensationem faciendam requiritur judicium viri docti simul, & periti. Idem Viva loc. cit. n. 7. & in Cursu Theol. tom. 1. part. 2. q. 6.

XI. Si non potest creditor sine gravi incommodo ad judicem recurrere, poterit sententiam quam iudex proferret, amplecti, & sic compensare sibi debitum compensationem faciendi juris, quamvis in praxi, sit valde periculosum. Idem in Cursu Theol. loc. cit. ar. 3. n. 2.

XII. Quarto docet Less. posse heredem ab